

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних
дисциплін і менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олександр ЖИЛЬЦОВ
« 09 » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

для студентів

спеціальності *072 Фінанси, банківська справа та страхування*

освітньої програми *Фінанси і кредит*

освітньо-кваліфікаційного рівня *молодший спеціаліст*

Київ – 2021

Розробник: Кравець Світлана Геннадіївна,
викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і
менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського
університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від «28» серпня 2021 р. № 1

Голова циклової комісії Оксана Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Робочу програму перевірено
«04» вересня 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	1,5/45
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є здобуття студентами цілісних і системних знань з теорії та методики економічного аналізу, організації аналізу основних аспектів діяльності підприємства, окремих економічних явищ і процесів, а також набуття практичних навичок щодо використання здобутих знань.

Основні **завдання** курсу:

- засвоїти зміст, основні риси, об'єкт і предмет, мету, функції, завдання, основні категорії економічного аналізу, його зв'язок з іншими науковими дисциплінами та місце в управлінні підприємством;
- опанувати метод і методику економічного аналізу, основні його методичні прийоми та способи, зокрема методи первинної обробки даних, факторного аналізу, економіко-математичні, евристичні та експертні методи, а також набути практичних навичок щодо їх використання;
- засвоїти сутність, призначення, а також особливості методики й організації окремих видів економічного аналізу;
- сформувати здатність аналітичного мислення;
- оволодіти методикою й організацією економічного аналізу основних аспектів діяльності підприємства, зокрема, виробництва та реалізації продукції, витрат і ресурсів, фінансових результатів та фінансового стану;

Дисципліна «Економічний аналіз» забезпечує оволодіння студентами загальними, фаховими та предметними компетентностями.

Загальні компетентності

- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Фахові компетентності

- здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження економічних процесів, розв'язання прикладних економічних завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- володіння методологічною базою спостереження, ідентифікації, класифікації, аналізу, синтезу в професійній діяльності;

- здатність використовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Предметні компетентності

- демонструвати базові уявлення про процес економічного аналізу;
- використовувати різні види економічного аналізу;
- демонструвати застосування професійно-профільованих знань при організації економічного аналізу на підприємстві;
- володіти методами та технічними прийомами економічного аналізу;
- використовувати отримані знання та практичні навички в процесі аналізу довгострокових активів підприємства;
- застосовувати здобуті знання та практичні навички в процесі аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці;
- використовувати отримані знання та практичні навички в процесі аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання;
- застосовувати здобуті знання та практичні навички в процесі аналізу собівартості і витрат на виробництво і збут продукції;
- використовувати отримані знання та практичні навички в процесі аналізу прибутку й рентабельності;
- застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички в процесі аналізу фінансового стану підприємства.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- застосовує знання та навички при узагальненні результатів контрольних заходів та надає пропозиції для прийняття управлінських рішень за наслідками контролю;
- вміє оцінювати стан, проблеми та перспективи здійснення фінансової діяльності підприємства;
- здатен до використання професійно-профільованих знань й умінь із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій у професійній діяльності;

- знає основні прийоми економічного аналізу;
- аналізує довгострокові активи підприємства;
- здійснює аналіз трудових ресурсів;
- вміє розраховувати витрати на оплату праці;
- здійснює аналіз матеріальних ресурсів;
- розраховує показники ефективності використання трудових ресурсів;
- аналізує собівартість та витрати на виробництво продукції;
- розраховує показники збуту продукції;
- аналізує прибутки підприємства;
- розраховує рентабельність підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	усього	Аудиторна:					Самстійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності							
Лекція 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу.	2	2					
Лекція 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу.	4	2	2				
Лекція 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення.	2	2					
Разом	8	6	2	-	-		-
Змістовний модуль 2. Техніко-економічний і фінансовий аналіз							
Лекція 4 Аналіз виробництва й реалізації продукції (робіт, послуг).	5		2				3
Лекція 5. Аналіз довгострокових активів підприємства.	5	2					3
Лекція 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці.	5		2				3
Лекція 7 Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.	5		2				3
Лекція 8. Аналіз собівартості і витрат на виробництво і збут продукції.	5	2					3
Лекція 9 Аналіз прибутку й рентабельності.	5		2				3
Лекція 10. Аналіз фінансового стану підприємства.	5	2					3
Модульний контроль	2						
Разом	37	6	8	-	-		21
Усього	45*	12	10	-	-		21

* 3 урахуванням МКР (2 год)

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

Зміст і предмет економічного аналізу. Економічний аналіз як галузь економічної науки. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки, його значення та функції. Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Абстрактно-логічний метод дослідження явищ в економічному аналізі. Об'єкти й суб'єкти аналізу. Задачі і принципи економічного аналізу. Задачі економічного аналізу. Оцінка результатів господарської діяльності. Сприяння управлінню та контролю виробництва. Пошук та виявлення резервів, сприяння їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами.

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10,15].

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Метод економічного аналізу. Визначення методу. Класифікація методу. Метод економічного аналізу і його характерні риси та особливості. Прийоми економічного аналізу. Деталізація звітних показників, види деталізації. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Прийом усунення впливу інфляційних факторів. Прийом розширення та подовження факторних моделей. Статистичні методи, які застосовуються в аналізі. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Використання табличного методу в аналізі. Прийоми групувань і відбору.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,6,12,15].

Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення.

Організація аналізу господарської діяльності. Види економічного аналізу. Види та напрями економічного аналізу. Характеристика змісту аналізу в залежності від об'єкта вивчення, часу проведення (оперативний, поточний та перспективний), періодичності (періодичний, одноразовий), ступеня охоплення (повний, частковий). Зовнішній і внутрішній економічний аналіз. Ознаки

розподілення аналізу господарської діяльності на зовнішній і внутрішній. Цілі, задачі й джерела інформації для цих видів аналізу. Класифікація факторів в економічному аналізі. Характеристика й класифікація найважливіших видів інформації на підприємстві. Організація аналізу господарської діяльності. Поняття й загальні методологічні принципи організації аналізу. Основні етапи проведення аналізу господарської діяльності. Принципи складання програм аналізу.

Рекомендовані джерела: [3,5,7,8,11.12,15].

Змістовний модуль 2. Техніко-економічний і фінансовий аналіз

Тема 4. Аналіз виробництва й реалізації продукції (робіт, послуг)

Значення і завдання аналізу виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг). Загальна схема й послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори, що впливають на виробництво продукції. Інформаційна база аналізу. Аналіз виконання плану з номенклатури і асортименту продукції Аналіз асортименту й структури випуску продукції. Комплексний аналіз впливу асортименту й структурних зрушень на економічні показники роботи підприємства. Аналіз якості продукції. Показники якості. Сортність і методика її аналізу. Аналіз реалізації продукції. Оцінка обсягів і динаміка реалізації продукції та послуг. Аналіз реалізації продукції на експорт. Аналіз виконання зобов'язань щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Аналіз маркетингової діяльності підприємства. Складові аналізу маркетингової діяльності підприємства.

Рекомендовані джерела: [4,5,7,9,10,15].

Тема 5. Аналіз довгострокових активів підприємства

Склад та завдання аналізу довгострокових активів підприємства. Завдання та загальна схема аналізу. Джерела інформації. Аналіз використання виробничих потужностей. Оцінка кількісних змін, що характеризують виробничу потужність. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Аналіз сполучення взаємопов'язаних виробництв.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,9,10,12,15].

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Основні завдання аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці. Значення й завдання аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації. Аналіз використання робочого часу. Завдання аналізу робочого часу. Аналіз структури робочого часу та показників його використання. Аналіз факторів, що впливають на фонд робочого часу. Аналіз показників ефективності використання фонду оплати праці. Аналіз темпів зростання номінальної та реальної середньої заробітної плати. Аналіз співвідношення темпів зростання середньої заробітної плати й продуктивності праці. Аналіз соціального розвитку підприємства. Оцінка рівня виконання плану соціального розвитку підприємства. Оцінка забезпеченості виконання плану фінансовими ресурсами. Виявлення резервів прискорення соціального розвитку підприємства та розробка заходів щодо їх реалізації.

Рекомендовані джерела: [2,4,5,7,9,12,15].

Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Перевірка якості плану матеріально-технічного постачання. Вивчення норм і нормативів, що покладені в основу розрахунку потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Аналіз факторів зміни й виявлення резервів матеріаломісткості продукції та підвищення ефективності виробництва.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,10,11,15].

Тема 8. Аналіз собівартості і витрат на виробництво і збут продукції

Значення і завдання аналізу витрат на виробництво і збут продукції. Значення, завдання й системи інформаційного забезпечення аналізу витрат на підприємстві. Класифікація видів і об'єктів аналізу. Система показників рівня витрат і собівартості продукції. Загальна схема формування витрат підприємства та їх аналіз. Аналіз прямих матеріальних витрат. Загальний аналіз прямих матеріальних витрат та оцінка впливу факторів на їх величину. Аналіз комплексних статей витрат. Методи розподілу комплексних статей витрат на постійні і змінні. Аналіз комплексних статей витрат: витрат на утримання та

експлуатацію устаткування, загальногосподарських, адміністративних витрат, витрат на збут. Фактори, що впливають на їх величину.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,7,8, 10,13,14,15].

Тема 9. Аналіз прибутку й рентабельності

Значення показників прибутку і рентабельності в оцінці ефективності виробництва. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці та стимулюванні економічної ефективності роботи підприємства. Фактори зростання прибутку і підвищення рентабельності. Аналіз впливу факторів на прибуток від реалізації продукції, що базується на категорії маржинального доходу. Методика аналізу прибутку від реалізації продукції. Оцінка втрачених можливостей збільшення прибутку та їх причин. Факторний аналіз показників рентабельності.

Рекомендовані джерела: [1,4,5,6,8,15].

Тема 10. Аналіз фінансового стану підприємства

Значення і задачі аналізу фінансового стану підприємства. Взаємозв'язок фінансового стану підприємства й результатів його виробничої та збутової діяльності. Споживачі інформації про фінансовий стан підприємства. Завдання аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз матеріальних оборотних активів, виявлення надлишкових і непотрібних запасів, визначення шляхів їх скорочення. Аналіз показників ліквідності. Аналіз показників фінансової стійкості підприємства. Показники фінансової стійкості: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, коефіцієнт маневреності власного капіталу, методи їх визначення й оцінка досягнутого рівня.

Рекомендовані джерела: [2,3,4,7,11,13,15].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	1	1	4	4
Робота на семінарському занятті	10	1	10	4	40
Виконання завдань самостійної роботи	5			7	35
Виконання модульної роботи	25			1	25
Разом			14		107
Максимальна кількість балів: 121					
Розрахунок коефіцієнта: $121/100=1,21$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання.

Тематика самостійної роботи:

1. Аналіз виробництва й реалізації продукції (робіт, послуг).
2. Аналіз довгострокових активів підприємства.
3. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці.
4. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.
5. Аналіз собівартості і витрат на виробництво і збут продукції.
6. Аналіз прибутку й рентабельності.
7. Аналіз фінансового стану підприємства.

Самостійна робота студента з курсу – це вид самостійної роботи студентів, яка містить результати пошукової діяльності в межах курсу та відображає рівень навчальної компетентності.

Мета самостійної роботи: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Шкала оцінювання самостійної роботи

Бали за виконання самостійної роботи	Значення оцінки
5	Високий рівень підготовки матеріалу з можливими, незначними недоліками.
4	Достатньо високий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику більшості елементів.
3	В цілому добрий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику незначній кількості елементів.
2	Посередній рівень підготовки матеріалу, структура відповіді відсутня, дано характеристику певній частині елементів.
1	Структура відповіді відсутня, дано характеристику незначній кількості елементів за вибором студента.
	Відсутність виконаного завдання винесеного на самостійне опрацювання студента або абсолютна не відповідність матеріалу, що підготував студент, питанню винесеного на самостійне опрацювання.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Завдання модульних контрольних робіт у своїй сукупності охоплюють усі теми кожного модуля. Кількість варіантів кожного комплекту МКР – 5. Кожен варіант складається з трьох типів завдань: визначення понять(2 терміни в кожному варіанті), що оцінюється по 2,5 бали за кожен термін, аналіз та характеристика управлінських процесів(2 питання), що оцінюються по 5 балів за кожну правильну відповідь, ситуаційно-розрахункова задача – 10 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення підсумкового контролю – залік.

Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Економічний аналіз»

Разом: 45 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 10 год; самостійна робота – 21 год., модульний контроль – 2 год.

Модуль	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2							
Назва модуля	Теоретичні основи аналізу господарської діяльності			Техніко-економічний і фінансовий аналіз							
Кількість балів за модуль	14 балів			107 балів							
Лекції	Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	Метод і методичні прийоми економічного аналізу	Види аналізу та його інформаційне забезпечення.		Аналіз довгострокових активів підприємства				Аналіз собівартості і витрат на виробництво і збут продукції		Аналіз фінансового стану підприємства
Відвідування лекцій	1 бал	1 бал	1 бал		1 бал				1 бал		1 бал
Семінари		Методи економічного аналізу		Аналіз виробництва й реалізації продукції (робіт, послуг)		Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання		Аналіз прибутку й рентабельності		
Відвідування СЗ Робота на СЗ		1+10=11 балів		1+10=11 балів		1+10=11 балів	1+10=11 балів		1+10=11 балів		
Самостійна робота				5	5	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю	МКР - 25 балів										
Підсумковий контроль	Залік за результатами обох модулів (121:100=1,21) Коефіцієнт – 1,21										

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Антонюк, Олег Петрович. Економічний аналіз (практикум) : навчальний посібник / О. П. Антонюк, Т. М. Ступницька, Н. М. Купріна. - 2-ге вид., вип. і доп. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 323 с.
2. Мішеніна Н.В. Економічний аналіз: навч. посіб./ Н.В. Мішеніна, І.Є. Ярова; М-во освіти і науки України, Сум. держ. ун-т. – Суми: Сум. держ. ун-т.,2014. – 305 с.
3. Економічний аналіз : навчальний посібн. / Є. П. Кожанова, І. П. Отенко, Т. М. Серікова та ін. – 3-є вид., допрац. і доп. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. –344 с.
4. Воронко О. С. Економічний аналіз : навчальний посібник / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. - 3-тє вид., стереотип. - Львів : Новий світ-2000, 2018. - 280 с. : рис. - (Вища освіта в Україні)
5. Економічний аналіз і моделювання господарської діяльності підприємства: [навч.посіб.для студентів вищ. Навч. закл.] / [М.В. Румянцева,Н.В.Касьянова, Д.В. Солоха, О.О. Тарасова]; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. закл., Донец. нац. техн. ун-т. – Донецьк: Ноулідж, Донец. від-ня, 2014. – 297 с.

Допоміжна

1. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посібн. / В. П. Шило, Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна та ін. – К. : Кондор, 2005. – 238 с.
2. Доля В. Т. Экономический анализ : учебн. пособ. для студ. высш. учебн. заведений / В. Т. Доля. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Кондор, 2007. – 223 с.
3. Болюх М. Збірник задач з курсу "Економічний аналіз" / М. Болюх. – К. : КНЕУ, 2002. – 352 с.
4. Теорія економічного аналізу : навч. посібн. / Є. К. Бабець, М. І. Горлов, С. О. Жуков, В. П. Стасюк. – К. : Професіонал, 2007. – 379 с.
5. Шубіна С. В. Економічний аналіз : практикум / С. В. Шубіна, Ж. І. Торяник. – К. : Знання, 2007. – 230 с.

6. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник для студ. вищ. навч. закладів / Є. В. Мних. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 465 с.
7. Прокопенко І. Ф. Методика і методологія економічного аналізу : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін. – К. : ЦУЛ, 2008. – 429 с.
8. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. / Г. В. Савицька. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

Періодичні видання

1. Журнал «Все про бухгалтерський облік»
2. Журнал «Персонал».
3. Журнал «Кореспондент».
4. Газета «Бізнес».
5. Газета «Коммерсантъ».

Інтернет-ресурси

1. Сервер Верховної Ради України. – Режим дрступа : portal.Rada.gov.ua.
2. ЛігаБізнесІнформ. – Режим доступа : www.liga.net.
3. Нормативні акти України. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua.
4. Податки та бухгалтерський облік. – Режим доступа : basa.tav.kharkov.ua.
5. Право. Украина. – Режим доступа : www.legal.cov.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.